

BONA PAU

PREMSA
CORONA

Núm. 455 Any XXXIX

MONTUÏRI

GENER 1991

*L'assistència
sanitària
avui*

*Els primers
anys del
futbol
montuïrer*

*Fotos de la
darrera fira*

*Comunicats
del P.P. i del
P.S.O.E.*

*Gabriel Verd
divulga les
seves inves-
tigacions per
Amèrica*

*"Santi", un
pintor ex-
pressionista
metafísic*

*Madò "Rua"
enyora la
vida
tranquil.la*

*Persones
d'edat reme-
moren les
gloses de
Sant Antoni*

*Durant 1990
es registraren
525 litres
d'aigua i un
dèficit de
33 persones*

¿INNOCENTADA O BEFA?
Així aparequé l'arbre de Nadal,
plantat a plaça, el 28 de desembre.
Els 'quintos' s'atribuïren aquesta
endemesa

HISTÒRIA DEL SANTUARI DE LA MARE DE DÉU DE LA BONA PAU (II)

Montuiri des de la dominació romana fins al segle XIV

"En el segle XIV s'edificà un ermita que amb el pas del temps es convertiria en el Santuari de la Mare de Déu de la Bona Pau"

En el centre de l'illa i al costat de la carretera de Palma a Manacor sorprèn agradósament al viatger la vila de Montuiri, que de cop, després d'una volta, apareix encastellada damunt el gep d'un allargat turó de pendent bastant aguda per la part de xaloc. Part damunt tot el poblat senyoregen en l'esvelt campanar de la seva església parroquial i l'atrevida cúpula de la capella del Roser.

Anys enrera donaven perenne escolta a aquest pintoresc poble setze molins, que convertien en bona farina tot el blat de la comarca. Ara han desaparegut quasi tots, però, encara mancant aquesta nota tan poètica, segueixen donant particular encant a aquesta vila les terres dels seus voltants, les quals durant tot l'estiu ostenten la gala de la seva esponerosa arbreda. Allà alternen la figuera amb l'ametler i per entre els pàmpols de les seves vinyes aixequen les seves grans copes i brinden els seus exquisits fruits l'albercoquer i el cirerer i altres diversos fruitals.

Però no sols és notable Montuiri pels seus encants naturals, sinó també per la seva antiguitat. El mateix nom de *Montuiri*, de procedència llatina, indica que el seu pujolet i el petit nucli de població que s'hi havia establert, ja existia durant la dominació romana (123 a.C.—455 d.C.) (1). Els moros feren d'aquesta vasta comarca de *Montueri* un dels dotze districtes en què dividiren tota

l'illa (2). Consta que l'actual vila de Montuiri fou fundada pel Rei Jaume II de Mallorca, encara que els nostres historiadors no l'anomenin entre les onze erigides per aquell monarca, prop de l'any 1.300 (3). Per això agafà dues alqueries que el seu pare, el Rei Conquistador, havia assignat al Convent de Santa Margalida de Palma, una de les quals era sens dubte la *Algorfa Lalaquix* o *Lalajuz*, i allà va construir una nova població i va donar les terres als nous pobladors. A les monges, els va assenyalar en compensació un cens anual i perpetu de dues-centes quarteres de bon blat, que els havia d'entregar el Procurador Reial (4).

Fundada la nova vila en terra que fou de l'Església (5) cresqué ràpidament de tal manera que l'any 1248 la seva església, dedicada a Sta. Maria i a Sant Pere, fou reconeguda pel Papa Innocenci IV juntament amb vint-i-vuit esglésies més de la part forana, les quals foren primitives parròquies de Mallorca (6).

La religiositat del poble de Montuiri no sols amplià i ennoblí poc després la seva primitiva església, sinó que, a la segona meitat del segle XIV, edificà una emmita a un altre puig veïnat, que amb el pas del temps es convertiria en el Santuari de la Mare de Déu de la Bona Pau.

(Continuarà)

Gaspar Munar, M.SS.CC.

(1) S'han donat diverses interpretacions etimològiques al nom de Montuiri. Omitint, per molt poc probable, la de Furió, de *Mons irac*, esmentarem la de Quadrado, que el fa derivar de *Mons iberi*, *Monte del ibero* (*Islas Baleares*. Edic. 1888, pàg. 1124) i la de Mn. Antoni Ma. Alcover, que el creu compost de la paraula llatina *mons*, *monte* i del vocable basc *iri* que significa vila. En aquest supost, Montuiri significaria *vila del puig* (*Los Mozàrabs Baleares*. Madrid 1922, pàg. 44). Darre-rament Vicenç Rosselló ha dit simplement que és una paraula composta del nom llatí *mons* i un sufixe pre-romànic *ueri*. (*Anotaciones a la Toponimia de Mallorca*. BSAL. Tom XXXII, pàg. 28).

(2) El districte àrab de Montueri comprenia els actuals termes municipals d'Algaida, Llucmajor, Campos, Santanyi i el de Montuiri. (*V. Historia de la Conquista de Mallorca de Quadrado*. Palma, 1850, pàg. 434).

(3) Les onze viles, la fundació de les quals s'atribueix al Rei Jaume II són: Felanitx, Santanyi, Llucmajor, Algaida, Selva, Binissalem, Porreres, St. Joan de Sineu, Campos, Sa Pobra i Manacor. (*V. España. Sus monumentos y artes*. *Islas Baleares*. De Piferrer - Quadrado. Barcelona, 1888, pàg. 150).

(4) V. el document publicat a la *Historia General del Reino de Mallorca* de Dameto, Mut i Alemany amb notes de Moragues i Bover. Edició 1841. Tom II, pàg. 1097. En ell es diu que el Rei Jaume II de Mallorca agafà dues alqueries del Convent de Sta. Margalida en la parròquia i terme de Montuiri, *faciendo et construendo in eis novam populationem*.

(5) Alguns han cregut que la primitiva població de Montuiri s'establí allà on ara s'anomena el Puig de Sant Miquel (Furió en el seu *Panorama* i Piferrer - Quadrado a *Islas Baleares*. Edic. 1888, pàg. 1124), sense aduir altra prova més que una simple tradició. Nosaltres ens inclinam més a l'opinió de l'Arxiduc Lluís Salvador, que creu que Montuiri fou fundat on es troba actualment, i com argument adueix les restes de construccions àrabs trobades en el *Velà de la Torre* i a un altre enllosat molt antic que fou trobat en el *Molinar* (*Los pueblos de Mallorca. La parte meridional de la Isla*. Palma, 1958, pàg. 69).

(6) V. la transcripció de la Bul·la d'Innocenci IV a *Viaje literario de las Iglesias de España* del P. Jaime Vilanueva. Tom. XXI, pàg. 69).

La passivitat cristiana

El passat 8 de desembre, festivitat de la Immaculada, es compliren els 25 anys de la clausura del Concili Vaticà II. Durant aquests cinc lustres, des dels diversos estaments de l'Església s'ha parlat del paper del laic, de la

corresponsabilitat d'aquests dins la marxa de l'Església, dels "ministeris laicals". La veritat és que sembla que això només ho han entès els més acostats o els més promocionats, perquè lo que és la majoria, continua ancorada en el passat amb una manera de veure l'Església més pròpia d'abans del Concili que no dels temps actuals.

En certa manera és comprensible aquesta actitud passiva, ja que la mateixa Església emprava un vocabulari que s'ha mantingut fins avui i que respon a tota una mentalitat. Abans es convidava els feels a que *oïssin* missa, que *rebessin* els sagraments, que *escoltassin* el sermó, i que es *conformassin* amb la voluntat de Déu. És veritat que el Concili va suposar un revulsiu dins la manera de concebre i actuar de l'Església, però no és menys cert que molts de feels segueixen anant a missa per complir amb Déu, amb el precepte i amb la seva consciència.

En aquest moment hi ha 850 milions de catòlics en el món. Crec que no és exagerat dir que fa dos mil anys, 12 pescadors varen fer més per canviar el món que lo que tots aquests milions fan ara.

A molts de països anomenats "catòlics", tan sols un petit percentatge de

catòlics va a missa els diumenges. D'aquesta minoria, ¿quants n'hi ha que desenvolupen una funció activa dins la celebració? ¿Quants n'hi ha que són actius, compromesos apostòlicament, defora de la missa? ¿Quants n'hi ha que aprecien el do únic i meravellós de ser cristians fins al punt de sentir-se moguts a compartir aquest do amb els altres?

La passivitat dels cristians és una condició espiritual extremadament perillosa i una clara contradicció a l'acció missionera de l'Església.

L'evangelització és una tasca que el Pare donà a Jesús i que Jesús, a la vegada, ens encomanà a tots. Per a molts de catòlics, no obstant, la idea que l'evangelització sigui la primera tasca de tot cristià, constitueix una gran sorpresa. (Segueixen pensant que l'evangelització és cosa de capellans, monges i missioners).

Durant el sinode de 1987, en què es va congriar el document "Christifideles Laici", el cardenal Tomàs O'Fiaich, de l'Arxidiòcesi d'Armagh (Irlanda) referint-se als seglars de l'Església catòlica, els anomenà el "Gegant endormissat". Pel bé del món i per la renovació de l'Església, és ben necessari despertar aquest gegant.

Andreu Genovart

BONA PAU

Director

Onofre Arbona Miralles

Redactor en Cap

Gabriel Gomila Jaume

Redactors i Col.laboradors

Joan Miralles i Monserrat
Catalina Sastre Pericàs
Maria Roscar Miralles
Andreu Genovart Orell
Pere Orpí Ferrer
Ma. Antònia Rigo Gallard
Maria Cerdà Miralles
Guillem Mas Miralles
Miquel Martorell Arbona

Fotògrafs

Llorenç Capellà Coll
Bernat Pizà Miralles

Dibuixants

Mateu Rigo Bonet
Catalina Sastre Pericàs

Administració

Aina Socías Miralles
Joana Ramonell Sastre

UNA NOVA EMPENTA

Les persones que d'una o altra manera treballen per a BONA PAU ens reunim anualment en un sopar i aprofitam per intercanviar punts de vista i reemprendre ànims per a continuar la tasca, com ho férem el passat 7 de desembre.

L'assistència sanitària avui

Des de mitjan desembre amb la posada en marxa del P.A.C. (Punt d'Assistència Continuada) l'atenció sanitària ha sofert un canvi, el qual està, sobretot, orientat a solucionar el tradicional sistema mèdic que durant molts d'anys havia satisfet la majoria de malalts.

Fins fa poc a Montuïri, com a la majoria dels pobles, havíem disposat d'un o més metges el quals, en pocs moments, podíem localitzar per a qualsevol urgència i donar el degut camí o remei a aquell cas concret.

Sembla però, que els metges i infermeres en general, volen ésser com qualsevol treballador amb un horari fix i en completa llibertat l'altre temps. I és per això que durant vuit hores diàries, de dilluns a divendres i en concret de les 9 del matí a les 5 de l'horabaixa es podrà disposar a la vila d'ells. I des d'aquesta darrera hora fins a les 9 del dia següent, més tots els dissabtes, diumenges i festius, per a qualsevol urgència haurem d'acudir al PAC, on sempre trobarem un metge i una infermera en un centre dotat d'uns aparells tècnics un poc superiors als que tenim en el nostre centre de salut. I amb el temps, també amb un zelador i un cotxe adscrits al PAC.

L'aspecte positiu d'aquest sistema l'hem de veure en que, en deu minuts de cotxe, sempre trobarem a més dels medicaments apropiats, assistència mèdica. Ens atendran allà o seran els mateixos sanitaris els qui acudirán a la casa del malalt o accidentat si aquest estigués impossibilitat d'ésser-hi traslladat. Si bé aquest té obligació d'anar-hi sempre que sia factible.

Entre els aspectes negatius cal considerar que el metge no coneixerà el malalt o que aquest no disposarà de cotxe o que si fos necessari traslladar-se a Ciutat haurem fet un camí a la inversa —haurem hagut d'anar a Vilafranca— amb la consegüent pèrdua de temps o bé no trobarem el metge perquè atindrà una altra urgència (però això també podia succeir abans) o fins i tot sentir-nos un poc discriminats o marginats per haver d'anar a poble extern.

La mateixa infermera de Montuïri ens comentava que aquest sistema pot

ésser beneficiós quan tothom estigui ben mentalitzat, ja que amb la creació del PAC en tot moment tendrem a la nostra disposició la deguda assistència, cosa que abans era difícil; i deu minuts freqüentment no bastaven per localitzar el metge. I no s'ha d'oblidar que des de les 9 fins a les 5 de l'horabaixa tot continuarà igual i disposarem de la mateixa assistència mèdica que fins ara.

Resta per solucionar els malalts que no disposin de cotxe; però hem de creu-

re que col·lectius com INSALUD, el nostre Ajuntament, l'Associació de la Veïnatge, l'Edat, el grup d'Acció Social... i en cas necessari, persones de bona voluntat, prestaran per a un cas aïllat, com sempre s'ha vist entre nosaltres.

Diguem, per acabar, que hem sentit algunes queixes. Creim, però, que hem de donar temps al temps, i una vegada experimentat aquest nou sistema —ara amb determinats defectes i mancances— podrem jutjar-lo amb coneixement de causa.

Onofre Arbona

Carta al director

Agrairia la publicació del següent article d'opinió a la revista que vostè dirigeix:

"PAX POPULORUM"

Tot amant de la llibertat sospira per viure en democràcia; però viure en democràcia també suposa haver d'aguantar males anyades i, sovint, contrarietats, una darrera l'altra. Sobretot això ho viu qui lluita per uns ideals, per un programa, per un model de poble; i les seves il·lusions topen sovint pel rebutjament i la incomprensió sistemàtica de la majoria que governa.

És un dels inconvenients de la democràcia, saber i haver de respectar la voluntat de la majoria tant quan aquesta ens somni com quan aquesta ens és contrària.

L'esquerra de Montuïri va governar el poble durant un curt espai de temps (vuit anys), però dens en realitzacions, inversions, serveis i planificació del futur de Montuïri. L'oposició dins l'Ajuntament, al meu veure, no va estar en moltes ocasions a l'altura de les circumstàncies i les potadetes involutives es feien al carrer creant un clima polític intens, transcendent i de molta tirantesa, fins al punt d'un moment determinat de no acceptar el resultat popular de les urnes.

A l'any 87 nous aires entraren a l'Ajuntament; segons a dreta per aturar les inversions faraòniques, el malgastament enrunós, insuportable per una economia com la de Montuïri. Era, en definitiva, un projecte en part il·lusoriador. Després de quatre anys la realitat

és frustrant, el balanç polític no és gens ni mica engrescador. El batle, sense el recolzament d'un grup municipal competent, ha duit una política personalista totalment desafortunada, inclús catatròfica, i que qualsevol persona amb seny del poble no la voldria dins ca seva. La política del batle i del partit popular, primer responsable de la greu situació que patim i que patirem, ens ha conduït a un carreró sense sortida.

En política tot és relatiu i tot és vist de manera totalment diferent segons el cristall des del que s'observa i analitza la realitat. Així el P.P.: fa un balanç positiu de la gestió municipal, una gestió segons ells plena de realitzacions, que ha comptat amb un equip de govern que ha governat, un partit que ha estat devora en tot temps i que ha respallat totalment la política del batle i que presenta com a principal encert l'haver creat una pau política dins el poble com mai s'havia viscut. Aquesta pau és possible gràcies a que els perdedors hem sabut perdre i la política s'ha fet a l'Ajuntament pels representants legítims elegits per una part del poble i no s'ha fet en cap manera al carrer. La moció, el prec, la interpel·lació han substituït la calúnnia, l'insult, la falsetat i la potadeta, i és que desgraciadament encara no podem dir que "Pax est tranquilla libertas" o la Pau és el goig tranquil de la llibertat; entre d'altres coses perquè la dreta no creu en la llibertat de tots si no és la seva pròpia. La "Pax Populorum" de què gaudim els montuïrers, segons les dretes, esperem que no sigui equivalent

(Continua a la pàgina següent)

S'ha dit que...

... es dos aplaudiments, dins l'església, sa nit de matines —a sa Sibil·la i a sa Calenda— sortiren de dedins, de cadascú. Ses interpretacions satiferen ets assistents. Però... en mancà un altre: a sa lluminària nova de damunt ses cornises. Tan bé com va quedar, ben bé s'ho mereixia!

—oOo—

... s'arbre de Nadal, de plaça, ha tengut molt d'èxit. Tothom en parla encara ara. Al 0'3 o/o li agradà, al 99'7 o/o no li agradà ni poc, ni molt; gens ni una mica. Es consol és que a Llubí, s'arbre que posaren encara era més lleig que es nostro. Es qui no se consola és perquè no vol.

—oOo—

... es gloriós Consell Insular de Mallorca té pocs dobbers per destinar an es centres de reinserció per a drogaddictes. Però per fer propaganda en es diaris de Ciutat sembla que n'hi ha molts. ¿Per què serà?

—oOo—

... no anar a votar és pecat, segons el senyor Bisbe. I votar governants inútils i mentiders i que només es preocupen de sortir a sa foto... ¿això què és?

—oOo—

... un conegut montuïrer deia: "Això és progrés, això és anar pes bon camí, això és seny: Ara, quan estigüeu malalts a partir de les 5 de s'horabaixa, cap a Vilafranca hi teniu ses feines. I per favor: heu d'estar molt, però molt malalts, no heu de molestar massa es senyors i sants metges.

Carta al director

(Ve de la pàgina anterior)

a la "Pax Romana" viscuda pel llegendari imperi romà en què, mentre que pareixia que hi havia una pau aparent, la corrupció, les lluites polítiques, la mala gestió, conduïren a la quebra del gran Imperi. Esperem i confièm que aquest no sigui l'únic mèrit del vostre desgovern i que sapiguem viure "In pacem, in bello", en pau i en guerra, en democràcia, i per Montuïri.

Gabriel Miralles Pizà

Regidor del PSIB-PSOE a l'Ajuntament de Montuïri

Qui no el coneix... montuïrer no és

—oOo—

... fins fa pocs dies no sabien on havien d'anar a cercar candidats per a ser batle de Montuïri. Se veu que a la vila estan molt amagats...

—oOo—

... ja en comença a guaitar qualcun. Ara diuen que el senyor Amador Bauzà se vol presentar (per batle), però no se sap per quin partit. De sortir elegit podrem dir que tenim un home de pes, a s'Ajuntament.

—oOo—

... també diuen que dues persones conegudes, vinculades a sa sanitat, consideren sa possibilitat d'encapçalar una candidatura a ses pròximes eleccions municipals. Pressions no en manquen.

—oOo—

... encara hi ha més remors de persones alcaldables. Es mes que ve estarem en disposició de poder-ne descobrir alguns més.

—oOo—

... sa carretera de Manacor ja sembla un caminó. ¿Quan faran s'autovia? Es polítics se passen sa pilota uns amb sos altres, i noltros... fetuts com sempre.

... es polítics d'un i altre caire deuen estar molt contents. Es poble no protesta ni fa manifestacions per res, malgrat amb es seus gloriosos decrets i reformes mos llevin es metges a les 5 de s'horabaixa i fins a les 9 de l'endemà matí. I es polítics de la vila, ¿què diuen? En Xerrim pensa que això no és millorar es nivell de vida des poble, això és anar enrera a marxes forçades... Es responsables de tan "gloriosa reforma" sembla que només han mirat es benefici de sa minoria (metges) en lloc de sa majoria (poble). Però... és igual; com que es poble no protesta... que es foti!

—oOo—

... "es poble té es governants que se mereix". Ho han dit persones molt intel·ligents i un pot estar segur que mos ha tocat... quasi quasi res. *No somos nada.*

—oOo—

... com que hi ha democràcia i llibertat d'expressió... no diré lo que pens, no sigui cosa que me dugin a s'hotel "Fosca".

—oOo—

... per tot Mallorca se parla d'en Macià Manera "Titi". A Montuïri s'ha format un *tupido velo*. ¿Per què serà?

—oOo—

... dir molts d'anys, bones festes, pau, amor, amiat, solidaritat, etc. sembla ser igual que dir "patata". (Qui no ho creu, que doni una mirada an el món).

—oOo—

... a ses festes de Nadal i cap d'any, no se menja, se "devora".

—oOo—

... encara no se sap per què varen restaurar l'orgue de l'església. Quants enyoraren aquelles majestoses harmonies entre estrofa i estrofa durant es cant de sa Sibil·la!

—oOo—

... sa crida des batle féu por an es capbuits, sa nit de cap d'any a plaça. Sols uns insignificants petards, una mica de bulla i una gran satisfacció mesclada amb ses "platillades" de na Joana "Tugores" acompanyades d'una multitud de besades donaren pas a 1991.

I per molts d'anys!

EN XERRIM

Santiago Merino de la Cruz, "Santi"

Pintor "expressionista metafísic" que considera Montuïri com a lloc ideal

Encara no fa cinc anys que s'instal·la a Montuïri Santiago Merino de la Cruz, "Santi", un artista obsessionat per la pintura, l'escultura, el dibuix i tot quant representa art. Dèria que l'ha duit a recórrer els més allunyats i inverisímils llocs de la Terra, cercant allò en què es pogués complaure i a la vegada, realitzar.

El trobarem a ca seva, en el carrer de Palma i en el seu estudi —girat cap a ponent, per altra part un lloc meravellós per captar la naturalesa, com si fos una finestra oberta cap a l'infinit. Allà, plàcidament, un matí de novembre passat, poguérem sostenir una xerradeta on ens descrigué els diferents caires que el captiven. Però volguérem saber abans un poc de la seva trajectòria professional.

—Vaig néixer a Bilbao —comença dient-nos— i allà vaig estudiar en els "Escolapios" fins als 19 anys, que fou quan vaig acabar el batxiller. Després he viscut a Eivissa, Formentera, Mallorca, un any en el Japó —on vaig conèixer la que havia d'esser la meua dona, després a França i tot seguit em vaig instal·lar a Montuïri. Aquí fou on va néixer la meua filla, que ara té tres anys. Però la millor adquisició que vaig fer fou a l'altre cap de món: una japonesa, la meua dona.

—¿O sia, que t'agrada canviar de lloc per viure?

—No és que sia molt aficionat als canvis. Quan visc a un lloc hi estic fins que aquest lloc m'engega. No m'agrada viatjar. A cada lloc on he estat hi he romàs de set a deu anys.

—¿Et complau, Montuïri?

—Montuïri, per a mi, és un lloc ideal per a això que estic fent. I aquesta casa on visc, és un altre motiu que em reté, ja que, des d'aquí domín tota la serra Nord de Mallorca. A més, la llum és magnífica els dies que no està emboirat.

—¿Quina classe de pintura és la que practiques?

—En paraules de Raul Chàvarri (un extraordinari pintor), l'única persona que m'ha definit, diria que la meua pintura és "expressionista metafísica". I si

no, més fàcil: vegeu la definició del capellà del poble, que feu d'un quadre meu a rel d'una exposició que vaig presentar per Sant Bartomeu, fa dos anys, a "Sa Nostra" (ens mostra un monumental quadre de l'exposició): "El principi del Gènesi: es faci la llum, i la llum es féu".

—¿Tan bé el va captar?

—Per a mi ha estat una de les vegades que més encertadament m'han titulat un quadre. I si un es fixa en ell, comprèn l'exactitud d'aquesta interpretació. Crec que el rector va romandre extasiat.

—¿Sempre has cultivat la mateixa pintura?

—No. N'he anat aprenent. Això s'aprèn pintant i dibuixant; començant i seguint per una pera, una poma, una casa... Sobretot a Formentera, fou allà on me'n vaig dur un impacte molt fort. Allà hi vaig estar tres anys quasi sense pintar que, per altra part, foren tres anys que no vaig poder fer res. Fou el temps de la psicodèmia, dels "beatles". Però el canvi de Bilbao aquí fou molt important.

—¿Quina edat tens?

—Quaranta-set anys.

—¿I des de quant pintes

—Des dels desset.

—¿O sia, trenta anys pintant?

—Exactament.

—¿I exposicions?

—Quasi no en faig, no m'agraden.

—Idò, ¿per què o per a qui pintes?

—Per a qui els vulgui comprar.

—Durant aquests trenta anys, ¿hauràs fet algunes exposicions?

—Sí. Els anys 64, 66, 67 i 75 a Bilbao, el 65 a Santander, el 74 a Vitòria. També he exposat al Japó, França i Montuïri. En total unes deu en trenta anys.

—¿De què vius?

—Diguem que sempre hi ha qualcú a qui li agrada tenir una pintura meua, i això em permet viure, diríem a salts. Per altra part m'agrada viure... i bé, amb un cert nivell. Sempre he tengut una sèrie, no diguem de mecenas, sinó de bons clients, que m'han comprat l'obra en bloc, la qual cosa m'ha permès viure... una vegada tres anys, una altra, quatre... i així. No em planteig molt la vida, esper que la vida vingui. Ni tenc plans ni en faig. Ara, per exemple, tenc projectada una exposició de la qual n'hem parlat amb en Joan Verger, una gran exposició a la "Misericòrdia", però, el dia que sigui, serà. No forç mai la màquina. Vull que la mostra estigui ben preparada, que sigui bona i quan li interressi a ell, la farem. No planific ni m'interessa planificar. Consider que bastant organitzada està la vida perquè l'organitzi jo també. Un gran privilegi que tenc, és poder no organitzar la meua vida.

—¿Quantes hores diàries dediques a pintar?

—Jo diria que tantes hores com dedic a viure. No distingesc en Santiago pintor d'en Santiago altre personatge. Santiago, el que menja o pinta, i quan no està menjant, està pintant. O sia, som un

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

pintor al meu estil. Pintor d'intuïció, pintor d'expressió, i el dia que no estic de bones, no pint.

—¿Surts al camp a pintar, o ho fas dins l'estudi?

—Sí fes vent i tengués un bon cotxe, m'encantaria, segur, pintar en el camp; perquè preferesc pintar en el camp que dins l'estudi. Aquí treball damunt la meva expressivitat i en el camp... és molt fàcil copiar.

—¿O sia que dins l'estudi el que fas és plasmar a la tela el que abans has vist fora?

—Sí, però no instintivament, sense pensar. Diguem que és una expressió de mi mateix; diguem que és un expressionisme metafísic, perquè és expressió del pensament i del sentiment. O sia, si quan jo, mentre pint, em pos a pensar, aleshores deix de pintar. La qüestió és que sorgesqui la pintura com un mèdiu i que ho llanci com una espècie de vòmit. Per a mi el pintar —afegeix— és qualque cosa que ha de sortir de mi... que no té res que veure amb la persona. És una cosa que a la fi jo no som més que un mèdiu, intervenint entre la naturalesa i el quadre. Pintar no té més importància que això. Es tracta d'una vibració que en un moment determinat és capaç de crear.

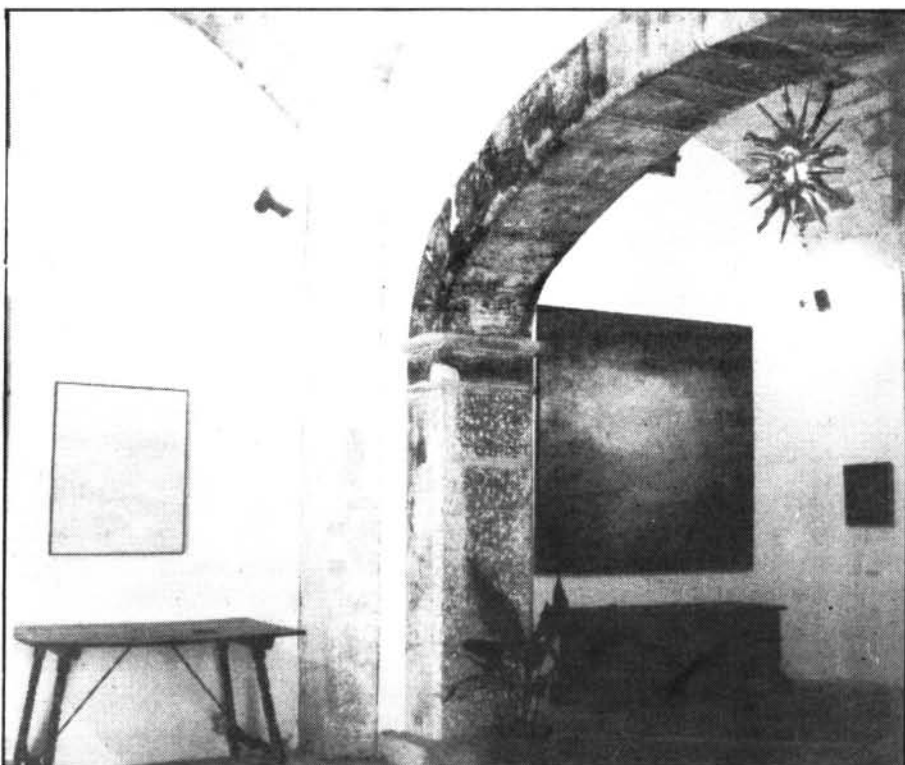
—No ens has detallat els teus inicis com a pintor.

—Quan vaig acabar d'estudiar sabia molt poc del que volia. Era devers l'any seixanta. Ja havia seguit un curs de decoració. Els meus pares conegueren un pintor, Antonio Gómez Cano, un gran pintor murcià, expressionista. Ca nostra estava a la part vella de Bilbao, una gran casa amb un àtic i balcons. Va aconseguir que els meus pares li cedissin algunes habitacions... i aleshores es va donar el meu primer contacte amb la pintura.

—¿I el teu aprenentatge?

—Jo tenc una capacitat de mimetisme brutal. Així com no tenc massa capacitat per estudiar, en canvi si trob un bon mestre, tenc una capacitat grossa per aprendre. Aquell pintor va viure tres anys a ca nostra i em va donar dues lliçons de mitja hora, i fou suficient. Em

“PER AL PINTOR, MONTUÏRI TÉ MOLT BONA LLUM”
 “DON UNA LLUMINOSITAT BRUTAL ALS MEUS QUADRES”
 “PENS FER UN HOMENATGE ARTÍSTIC A MONTUÏRI”

Els quadres d'en "Santi" despuntaven dins el vestíbul de "Sa Nostra"

va ensenyar a pintar... La resta ha d'esser una capacitat crítica d'un mateix que l'ensenyi a pintar bé. L'ull crític del pintor és el que conforma la seva qualitat. I si li manca això, ja pots estudiar... no arribaràs enlloc. Tant com siguis capaç de criticar-te a tu mateix, seràs capaç de créixer en la teva pintura.

—Com a pintor, ¿què et sembla Montuïri?

—Montuïri té molt bona llum, per pintar. He viscut a altres llocs molt més obscurs, amb poca llum...

—¿I quan vivies en el Japó?

—Allà vivia en una muntanya a mil metres d'altura, i també disposava de bona llum. Per cert que allà va esser on vaig conèixer la meua dona. Ella era la propietària del restaurant on menjava. El seu pare era banquer.

—¿Li costaria molt, deixar allà?

—Però l'amor, sobretot.

—¿I d'allà a Montuïri?

—Sí, però abans passarem una tempo-

redeta a ca uns amics de Màlaga. Aleshores ella sols parlava japonès.

—¿Com us enteníeu?

—Tots dos parlàvem un poc l'angès.

—Així es comprèn.

—S'ha de tenir en compte que per entendre's, el llenguatge mimètic funciona molt més.

—¿Com valora el mateix Santi, pintor, la seva obra?, i ¿com la valoren els altres, en general?

—Som un etem insatisfet. Sempre m'agradaria pintar millor d'així com pint. Hi ha quadres amb els quals et quedés satisfet després d'haver-los realitzat, ja que ets tu el qui els pareixes, els vomites... Moltes vegades estic enfadat amb mi mateix. Consider que en trenta anys de professió i que pint bé i que don una lluminositat brutal als meus quadres, com molt poca gent ho ha aconseguit al llarg de la pintura... encara em qued curt amb mi mateix. M'agradaria ser el millor pintor de la història.

(Continua a la pàgina següent)

Han començat les obres de la residència

A mitjan desembre passat s'iniciaren les obres d'adaptació de l'edifici de Ca Ses Monges per a residència de la Tercera Edat. La reforma corr a càrrec de "Construccions Cerdà, C.B.". S'ha començat la primera fase amb un pressu-

post de 26.666.666 pessetes. I està previst, des de l'Ajuntament, que les obres ara iniciades no s'interrompequin i es continui la segona fase fins al total acabament de l'obra, que ja serà l'any que ve.

Santiago Merino de la Cruz, "Santi"

(Ve de la pàgina anterior)

—¿Et consideres autodidacta?

—No. Tothom que ha passat per la meua vida m'ha ensenyat. Crec que l'artista és aquell que passa per damunt el magisteri.

—¿Has viscut aquests trenta anys sols de la pintura?

—Sí. No he exercit altres professions. Encara que si hagués arribat el cas... però més bé ha estat al contrari: m'han fet ofertes tan generoses... com per exemple instal·lar il·luminacions a "Goyas" o a "Zurbarans" de cases importants, que uns mesos, sí, vaig acceptar, perquè em

rendien molt... però quan vaig veure que no pintava, ho vaig deixar anar "a norris"... encara que guanyava una fortuna.

—Per acabar ens podries dir quins són els teus projectes futurs.

—Pens fer un homenatge artístic a Montuïri. Incloure la silueta tan característica del poble, com és la del Molinar. I a un altre quadre hi pintaria el putxet que hi ha a l'altre part del poble. I ja finalment pens treure fotos, ja que també som aficionat a la fotografia, però fotos summament característiques de totes les persones d'edat del poble, a fi que quedin per a la posteritat.

Onofre Arbona

Tercera Edat

Els membres de l'Associació de la Tercera Edat continuen organitzant activitats que de per si ja desitjarien molts de col·lectius, dels quals l'edat dels seus membres es troba a la flor de la vida, tant és així que fins i tot es veuen amb freqüència persones relativament joves que s'hi ajunten, quan alguna manifestació els complau.

D'entre les del passat desembre cal destacar el grup de 48 persones que el segon dissabte anaren al Teatre Principal de Ciutat per assistir a la representació de la sarsuela "Marina"; la construcció d'un betlem a l'església, demostrant que això no és sols cosa de nins; i finalment el 29, encara que fos el dia dels Innocents, 130 persones celebraren en el restaurant "Cas Carboner", la despedida de 1990 amb un bon sopar i un animat ball.

I per cert, que el número de la loteria de Nadal, el 54.867, que havien venut, tragué duro per pesseta.

C A R N E T • J O V E

**EUROPA
A LA TEVA
BUT
XA
CA**

Amb el Carnet Jove, tindràs ara a la butxaca tot quant has de menester per beneficiar-te de grans avantatges i descomptes a la major part dels països d'Europa. Si tens entre 15 i 25 anys i moltes ganes de viure i gaudir de la vida, no ho dubtis: aconsegueix el teu Carnet Jove avul matelx i aprofita al màxim tots els seus avantatges.

GOVERN BALEAR

CONSELLERIA ADJUNTA A LA PRESIDENCIA
DIRECCIÓ GENERAL DE JOVENTUT

AMB LA COL·LABORACIÓ DE:

BANCA MARCH

SA NOSTRA
CAIXA DE BALEARS

COLONYA Caixa de Estalvi de l'Eivissa

Caja Postal

Maria Gomila Pocoví "Rua"

RECORDA I ENYORA LA VIDA TRANQUIL·LA I FEINERA DELS MONTUÏRERS DE PRINCIPIS DE SEGLE

Avui serà quan, guiats per la mà de madò Maria "Rua", tornant enrera en el temps, descobrirem un Montuïri de fa quasi setanta anys. L'aspecte dels carrers i els costums del nostre poble des que ella va néixer fins als dies d'avui, han canviat molt. Madò Maria també ha canviat d'aspecte. Però els qui la coneixien d'aprop endevinen en ella la jove neta que va esser. Segur que la seva paraula, clara i amb un pic de sal, cridava l'atenció, com encara ho aconsegueix. Segur que sempre tengué les idees molt clares, com encara ho està demostrant. Neta, treballadora, amb uns ulls molt vius, que no semblen d'una persona de la seva edat.

Feinera, com hem dit, quan asseguda davant nosaltres per entrevistar-la, està atenta a les nostres preguntes. De tant en tant pega una grapateta a un caramull d'ametles rompudes que té davant, per separar el bessó de les clovelles.

Ella nom Maria Gomila Pocoví.

La pregunta, malgrat esser repetida moltes vegades, és inevitable:

¿Quants d'anys teniu, madò Maria?

—Dia 25 de març —d'aquí a dos mesos, si Déu ho vol— en faré 95.

Al respecte que sempre li hem tengut és necessari afegir-li una dosi d'admiració. Havia nascut l'any 1896.

—¿On vàreu néixer?

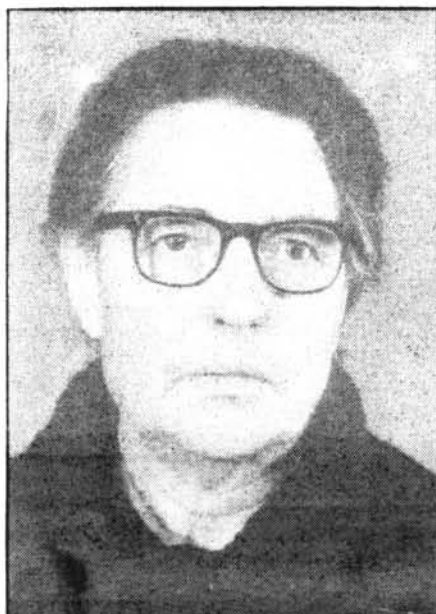
—A Montuïri, en el carrer de Palma. A ca meua érem dos germans i vuit germanes.

—¿Quina feina fèieu, a què us dedicàveu a ca vostra, quan éreu nina?

—Fèiem feina al camp, però mon pare era marger, feia paret seca.

—En aquell temps, de nina, ¿com era la vida de família dins el nostre poble?

—Molt diferent de la d'avui. Érem uns màrtirs. A fora vila, amb fred i calor. Dinàvem davall un arbre. Molta feina. No hi havia màquines: tot ho fèiem a la mala. A les vuit, a l'hivern, i molt més dematí a l'estiu: a vegades amb fosca. La gent —els jornalers i jornaleres— s'esperaven a uns cantons deter-

minats per anar junts a recollir l'anyada o a cavar faves, fer cogula, posar alls o el que fos, a distintes possessions. Entrada del vespre, en tocar l'Ave Maria, si passaves pels carrers, era corrent sentir la gent que dins ca seva passava el rosari. Després a sopar i tot d'una a dormir, quasi sempre molt prest, per aixecar-nos en tocar la campana. I cada dia igual. Fèiem feina de sol a sol. El poble, es pot dir que de dia, els dies feiners, romania desert, de tal manera que quasi totes les tavernes, els hora-baixes, estaven tancades. Els diumenges, era una festa. Tothom sortia mudat a plaça, per anar a missa, fer la compra o passar el temps.

Madò Maria mentrestant, activa com és, no descuida la seva feina. Contesta les nostres preguntes, però va triant bessó amb les dues mans.

—¿Ens podríeu dir alguns establiments que existien aquell temps i que avui han desaparegut?

—Tavernes, per exemple, hi havia "Ca Sa Peixa", que estava a l'actual carrer de Costa i Llobera, i a ca l'amo en "Pep Collet", que estava allà on avui és ca "Ses Baquetes", cap de cantó en el carrer des Pujol, era estany i taverna. Botigues hi havia: "Ca Na Maria Aloia", allà on està avui la "Banca March", "Cas Senaller", al cap de cantó del

carrer de Jaume II, devora Can "Matxo" i "Ca ets Alois", on avui és el cafè de "Ca n'Aloi". Aquesta darrera botigua tenia el portal al carrer Major, però al mateix edifici, donant la volta cap al carrer del Mercat, hi havia una portassa, on hi venien carn; més tard hi posaren el cinema.

—Contau-nos com era el cinema d'aquell temps.

—L'inauguraren quan jo tenia entre 7 i 9 anys. Els majors pagaven un velló. Jo era la teta d'un nin de la casa i passava de franc.

En arribar en aquest punt, el qui fa volar la imaginació és l'entrevistador. De mode que el primer cinema de Montuïri datava de la primera dècada del segle! L'emoció continguda s'havia apoderat de nosaltres, pensant en aquella petita saleta de cadires de bova on, segons madò Maria, no hi havia molta gent, perquè els doblers eren molt cars. Un petit local on els nostres avantpassats començaven a veure-hi un món nou.

—... Jo no havia vist res mai —continua la nostra interlocutora— més que aplegar ametles o figues i tota classe de feina al camp, com tothom en aquell temps, i el cinema em semblava una cosa de l'altre món.

Que bé havia retratat madò Maria el descobriment del cinema pels nostres padrins!

—Contau, madò Maria, contau: ¿què ens podeu dir més, d'aquells temps?

—La meua germana major, na Toninaina, tenia deu anys més que jo, i quan aquesta tema uns set anys feien la via del tren. Ella —diguem-ho així— va veure passar el primer i el darrer tren, per Montuïri.

—Sens dubte heu estat testimoni de molts de fets dins el nostre poble. Continuu, per favor.

(I segueix amb els seus records).

—Jo he vist passar la diligència que venia de Sant Joan, de la qual hi tiraven dues egüetes i la gent l'esperava devora

(Continua a la pàgina següent)

(Ve de la pàgina anterior)

ca nostra, davant la "Creu d'en Gegues", per anar a Ciutat. Per cert que aquesta creu estava abans damunt una mena de ribàs de roca amb uns escalons. Més envant la desmuntaren, llevaren les roques i la posaren tal com està. La creu de "Son Rafel Mas" també la modificaren. Abans estava damunt una mena d'escalonada i ocupava més lloc.

El qui escriu està absort, escoltant-la. Ens està parlant del nostre poble durant quasi tot el temps, i ens parla també d'un altre món: el dels nostres besavis.

—Digau-nos, madò Maria, en breus paraules, ¿com es desenvolupa la vostra vida, des que éreu teta de "Ca n'Aloi" fins ara?

(Ella, posa una grapadeta de bessons dins un seralló que té devora i s'estira el devantal. Ens mira i continua).

—Després de "Ca n'Aloi" vaig passar de teta, també, a l'apotecaria de "Can Clariana", que estava aquí on és avui el "Pub" de "Ca na Poeta". Hi havia també oberta l'apotecaria de don Joan Verd, però crec que feien poc calaix, perquè hi havia pocs malalts. Prova d'això és que en Clariana tancà. Als 17 anys em varen posar de criada a ca un capità de l'exèrcit. Abans, com he dit, havia estat a "Ca n'Aloi". Em vaig casar als 21 anys amb l'ordenança del capità. Al cap d'un any o més, el meu home ingressà a la Guàrdia Civil i ens destinaren a Castelló. Després de mig any ens passaren a Barcelona on hi estiguérem sis mesos, i d'aquesta ciutat, definitivament a Palma.

—La vostra vida, a rel del vostre matrimoni, ¿degué sofrir un canvi radical?

(Es gira cap a nosaltres, amb una mirada indefinida —¿enyorança?— i contesta molt poc a poc).

—Jo, de casada, encara que de nina no fos així, ho vaig passar bé. El meu home i jo ens apreciàvem i ens vàrem dur sempre molt bé. Fou el temps millor de la meua vida. Sé que és el que més enyor. Ten en compte que a ca nostra érem molts de germans i ara em trob amb molt poca família.

La tristor es vol apoderar d'ella i canviem un poquet de tema.

Estol de jornalers i jornaleres de "Meià" i dels dos "Son Costes" de devers l'any 1920 Començant per l'esquerra destriam madò "Bordoi"... i altres... però no tots.

—Vós heu conegut el temps de llavors i el d'ara. ¿Amb qual us quedaríeu?

—Per a la tranquil·litat vull aquell temps. Podies deixar la clau al pany ben tranquil·lament. És ver, però, que avui hi ha més comoditats i més abundància de tot. No sé per qual decidir-me, però... també enyor aquell temps. Era feliç.

—¿Què us agrada d'avui?

—El que m'agrada d'avui és que hi ha més abundància, com he dit abans, més doblers, més llibertat...

(La paraula llibertat ens ha sonat com a música, venint d'una dona de 95 anys.

—Això és el fet positiu. ¿Quina seria per a vós, avui, la part negativa?

—Hi ha molta malcriadesa.

—¿Què us agradaria veure del futur?, ¿què desitjaríeu?

—M'agradaria una residència. Tranquil·litat dins el poble, i que la gent mútuament es tractàs bé,

Això és la vida i les aspiracions d'una persona que nasqué el segle passat i que al llarg del temps ha tengut i conserva enteniment i —repetim— unes idees molt clares.

Miquel Martorell Arbona

Dr. PERE GARAU LLOMPART ACUPUNTURA

Dilluns, dimecres i divendres, cita prèvia

TRACTAMENTS DE:

Stress, ansietat, depressió	
Obessitat	Cervicàlgies
Tabaquisme	Ciàtiques
Reumatismes	Vertígens
Lumbàlgies	Frigidesa

Carrer d'Es Born, 11 - Tel. 66 05 16 - LLUCMAJOR

Comunicat de premsa del Partit Popular

El Partit Popular recolza totalment la gestió realitzada pel seu batle, Joan Antoni Ramonell.

Darrera el comunicat del P.S.M., en el qual convida les forces polítiques d'esquerres a unir-se per crear una candidatura unitària i progressista, per crear un programa basat en l'austeritat econòmica, la planificació en les inversions i el desenvolupament de Montuiri, el Partit Popular recorda que, després de 8 anys de govern d'esquerres, el poble de Montuiri era un caos polític de separatisme entre els seus habitants. Per tot Mallorca es parlava de la seva dictadura, es creien els amos i senyors del poble, s'oblidaren que la majoria de les persones, sien d'esquerres o de dretes, el que desitgen és viure en pau i sense discriminacions. Recordem també que la seva administració fou desastrosa, que es desferen de tècnics i es contractaren altres assessors, l'única qualitat dels quals, la seva ideologia o simpatia socialista i, la seva especialitat, crear un ambient tens dins el poble.

Però va arribar un moment en què els montuierers no acceptaren que se'ls prengué més el pèl, ni que el seu poble estigués dirigit per persones tan conflictives, i digueren: basta; i optaren per una dreta progressista i lliberal, que els oferia un programa més senzill i realista. El poble de Montuiri, mitjançant el seu vot, decidí el seu futur.

I això és el que dol al P.S.M., que en acostar-se una altra vegada l'oportunitat

que té tot poble d'elegir els seus governants, aquest partit, el P.S.M., que en el seu dia, quan el poble per desconeixement o per manca de costum, no tenia molt clares les seves idees o desitjos polítics, ostentà el poder; i ara, gràcies a la gestió realitzada per aquest Ajuntament del Partit Popular, la seva desaparició és inevitable, sols els resta l'alternativa d'ajuntar les seves escasses forces amb un altre o altres partits polítics.

El Partit Popular, juntament amb el seu Batle, Joan Antoni Ramonell, ha realitzat durant aquesta legislatura una magnífica gestió municipal; en primer lloc portant la pau política al poble i en segon lloc realitzant una excel·lent tasca en les gestions que li són competents.

En quant al tema urbanístic, tan censurat en el seu dia pel P.S.M., s'ha complert el programa que vàrem presentar en els anys 83 i 87.

S'ha lograt crear treball dins el poble, i els llocs de feina augmentaran quan es posi en funcionament el complex dels creuers.

Aquest Ajuntament, tal com va anunciar el Partit Popular en el seu programa, no ha incrementat els impots, i fins a la data, sempre ha tengut superàvit en els pressuposts.

En resum, ha complert el que va prometre i qualque cosa més sense haver-ho promès, si ha estat pel bé del nostre poble.

LA SIBIL·LA

Començà un poc insegura de nina, però ara ja joveneta, Maria Magdalena Pocovi interpretà pulcrament el cant de la sibil·la captivant els nombrosos assistents a matines

Per tot el que s'ha exposat, el Partit Popular recolza la gestió del seu Batle i el seu equip de govern.

El Comitè del Partit Popular de Montuiri

Pagamos
hasta el

13'50%

desde la primera peseta.

SIN COMISIONES NI DESCUENTOS
EN PAGARES DE MARCH
LEASING, S.A., A 12 MESES

Rentabilidad por tramos:

De 1.000.000 a 2.500.000 # 12, - %TAE

De 2.500.001 a 5.000.000 # 12,50 %TAE

De 5.000.001 a 10.000.000 # 13, - %TAE

A partir de 10.000.001 # 13,50 %TAE

TAE

Infórmese en cualquiera
de nuestras oficinas.

BANCA MARCH

Insensibilitzats

Els montuïrers som un poble que estima "lo seu", i això està molt bé, sempre i quan no ens porti a minusvalorar lo dels altres i a "mirar-los per damunt s'espatla" Patriotisme, sí, però respectuós i atent amb els valors dels altres.

Resulta que quan ve gent de fora poble a donar un concert o una conferència o a representar una obra de teatre, no hi sol haver massa serpentes per entrar, i dins el local hi solen poder "córrer les rates". Un acte cultural és un acte cultural, vengui d'allà on vengui i sigui qui sigui el qui l'organitza. Si no en feim cas, una de dues: o no entenem que vol dir la paraula cultura, i ens movem per motivacions socials, familiars o polítiques, o bé ens sobra orgull de poble i ens manca una mica d'educació per fer cas als externs.

El darrer exemple el tenguérem amb ocasió del Concert de Nadal a càrrec de la Coral d'Antics Blavets de Lluc, que tengué lloc dia 22 de desembre a la nostra església parroquial. Es una llàstima que un concert de tanta categoria, tant per les obres programades com per la interpretació, no el poguéssim disfrutar més gent.

Es comprensible que molts no estan capacitats per valorar i assaborir un acte com aquest. Ara bé: és lamentable que certa gent que sembla que hauria d'estar sensibilitzada per no perdre's un acte d'aquests, tampoc no hi va assistir. Hi notàrem a faltar una sèrie de components de la Coral Mont-Lliri, com també de la Banda i del Patronat i l'Escola de Música, que tocarien "donar el camí davant". ¿O és que només té valor la música que fan ells?

Respectem les motivacions o excuses de cadascú, però siguem conseqüents i no com els qui "prediquen lo que no creuen". ¿Què podem esperar de la "gent del carrer", si n'hi ha que "en lloc de donar llum, donen fum"?

Salomó

La passada fira de Montuïri fou una den

A la rebuda del President Cañellas no mancaren els nous músics incorporats a la banda

Les fotos exposades a la Casa de la Vila varen complaure els distingits espectadors

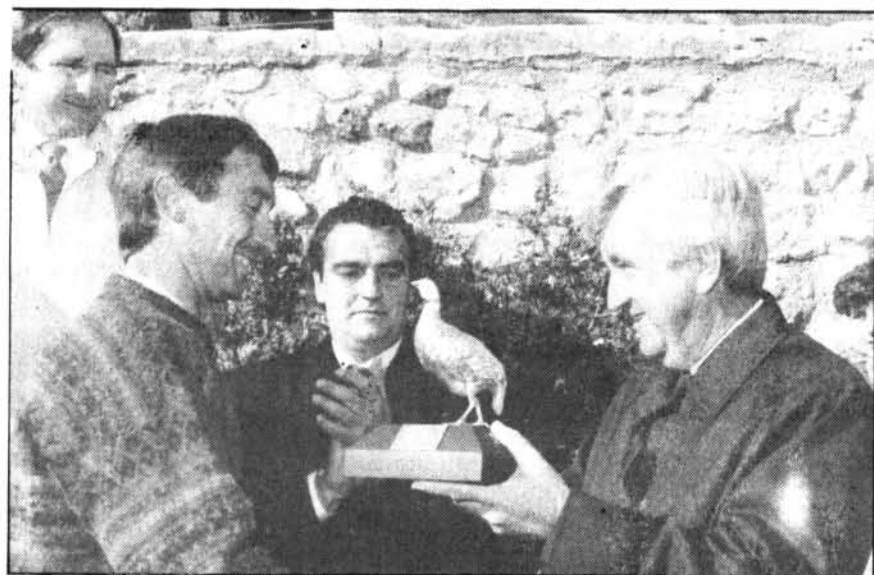
Com cada any, l'exposició de bestia ocupà un lloc destacat

(Fotos ofertes per ge

stracció que de cada any convoca més gent

L'exposició concurs caní amb premis especials per a races autòctones a la pista d'Es Dau, fou una demostració de la gran afició que existeix

El President Cañellas entregà el trofeu al propietari de la perdiu guanyadora

La gent s'aglomerava tant a la plaça com als altres llocs de la fira

lesa de l'Ajuntament)

EL NOU COMPLEX DES CREUERS

Sembla que ja està ben decidit i prest començaran les obres per a la construcció del restaurant i locals comercials en els creuers de les carreteres de Manacor i Porreres.

N'és propietari el manacorí Miquel Riera Grimalt i arquitecte, Joan Ginard. Els adients permissos per part de l'Ajuntament i de la Comissió Provincial d'Urbanisme ja estan donats, per a una edificació de 2.600 metres quadrats i una altura de vuit metres. És a dir, tindrà soterrani i dues altures.

Esperem, com tantes vegades s'ha dit, que serveixi per donar feina a un bon grup de montuïrers.

MOSTRA DE BETLEMS

Durant les passades festes de Nadal i com ja és costum d'anys anteriors, es va organitzar un concurs-mostra de betlems. Sols n'hi participaren 11 i el jurat va considerar escaient premiar-los a tots sense declarar ningú guanyador.

OBRES A LA CREU ROJA

Les obres per a la reconstrucció del "puesto" de la Creu Roja a la carretera Palma-Manacor ja estan bastant avançades. S'hi fa feina a un ritme accelerat.

¿QUINTADA O INNOCENTADA?

El matí del dia dels innocents, tots els qui passaven per plaça pogueren contemplar la "feina" que havien fet els futurs "quintos i quintes" del 91. L'arbre de Nadal, d'enmig de plaça, estava totalment "adornat" i fins si tots els espais que l'enrevoltaven. Una felicitat "digna" d'un dia tan assenyalat.

REPOSICIÓ DE "EL DILUVIO QUE VIENE"

S'ha fixat la data del 19 de gener per a tornar representar "El Diluvio que viene" per a tots aquells que no l'han vist o hi volen tornar. Confiam que obtendran l'èxit d'anteriors ocasions.

SUCCINTA HISTÒRIA DEL FUTBOL MONTUÏRER - I

Els anys de la república hi havia dos equips de futbol montuïrers

Resulta molt difícil compondre avui una història del futbol a Montuïri, degut al temps transcorregut des dels seus inicis i a la manca de dades escrites. Han passat ja 60 anys des que començaren a voler jugar en equip, però la diferent ideologia política —(!!)— d'uns i altres fou el motiu pel qual en el nostre poble no es constituís un sol equip, el qual aleshores

Els començaments del futbol organitzat, a Montuïri, en el si d'una societat, club o entitat l'hem de cercar en els anys 1932 i 1933. Aleshores hi havia a la vila dos equips: els Marianes i el Montuïri, si bé eren coneguts normalment com els de "dretes" i "esquerres" o "republicans". Però com que ni un ni altre equip disposaven de jugadors suficientment bons per a totes les demarcacions, havien d'anar a poble extern a cercar-ne quan havien de celebrar una confrontació interessant.

Els partits, tant d'un com d'altre equip, se celebraven generalment contra altres, de poble extern. No es recorda que mai s'enfrontassin entre si el dos conjunts de Montuïri. O sia que tots els encontres eren amistosos, no participaven en "lligues" ni "campionats". Cal dir també que aleshores no hi havia subvencions ni ajudes d'autoritats o entitats oficials. Això si, hi havia una afició desmesurada.

Pel que fa a l'equip dels "republicans", es recorda que durant els anys 1933 al 36 en foren jugadors Mateu Miralles, "Costa"; Miquel Mesquida, "Serra"; Gabriel Sastre, "Pellusco"; Gaspar Mas, "Collet"; Gabriel Rigo, "Muix"; Joan Ribas, "Borreó"; Pere Cerdà, "Badia"; Rafel Fornés, "Mora"; Miquel Sastre, "Xinet" i algun més.

En aquell primer temps no disposaven de camp propi, acondicionaven terrenys més o manco plans i en pocs anys jugaren a quatre llocs diferents: a "Na Llarga", a "Can Tamos"; després es traslladaren a "Sa Torre" per jugar finalment a "Sa Corona", devora el

hagués triomfat a la majoria dels partits. Els bons jugadors que hi havia en aquell temps, es repartien entre l'equip "de dretes" i el "d'esquerres", i com que no bastaven es veien en la necessitat d'haver d'anar a poble extern a cercar-ne, per sortir del pas i així poder celebrar el partit, amistós sempre, que havien contractat amb el d'un altre poble.

L'EQUIP D'ESQUERRERS DE MONTUÏRI DEL TEMPS DE LA REPÚBLICA
Rafel Fornés "Mora", Joan Sastre "Pellusco", Mateu Jordà "Confiter", Pere Cerdà "Badia", Miquel Sastre "Xinet" i Biel "d'es forn" (delegat), a la primera fila. Gabriel Ribas "Borreó" i Joan Ribas "Borreó", enmig. Gabriel Sastre "Pellusco", Mateu Jordà "Costa", un sineurer i Gabriel Rigo "Muix", asseguts

quarter de la Guàrdia Civil.

Pel que fa als "Marianes" hi jugaren els tres germans Sampol —en Pere, en Josep i en Gabriel— (i més envant hi jugà també en Rafel); en Sebastià Pocoví, "Serena"; Rafel "Costa"; Miquel Verger, "de Son Palou"; Joan "Derreta", un de "Sa Torre", en "Pastor", en Pui-server de Lluçmajor, i altres que no es recorden.

En "Xondo", jugador llucmajorer casat amb una mestra que exercia a Montuïri, era l'entrenador. Se'n cuidava el vicari Torrens i jugaren sempre en "Es Revolt".

Vengué després el Moviment Nacional i els jugadors, tots entre les edats dels qui aleshores s'incorporaven a files, s'escamparen, uns per aquí i els altres per allà; o bé

en el front de guerra, o al quarter, o detinguts o qualque cosa pitjor; el fet cert és que durant els anys 1936 al 40 a Montuïri no hi hagué cap equip de futbol.

Cal dir també que a la darrereria d'aquests anys (39 i 40), alguns dels bons jugadors últimament citats, se n'anaren a altres equips: en Josep Sampol al Recreatiu Hostalnets, primer, i a l'Antoniana, després; en Pere i en Gabriel Sampol també jugaren a l'Antoniana, si bé en Pere passà després a jugar successivament a la Soledat, Felanitx i Lluçmajor.

Havia estat extraordinari jugador en Pere Cerdà, "Badia", el qual durant la dècada del 20 al 30 va estar fixat amb el millor

(Continua a la pàgina següent)

Miquel Ferrando Obrador "Ferrando"

EL METGE MONTUÏRER QUE MÉS FAMA HA ASSOLIT DINS MALLORCA

Possiblement el metge montuïrer que més fama ha assolit dins Mallorca, ha estat Miquel Ferrando Obrador, "Ferrando". Un home que nasqué a Montuïri ara fa 110 anys, era el 27 de gener de 1881. Era fill del també prestigiós metge Bartomeu Ferrando Manera (1830-1894), el qual també fou conegut més enllà de la nostra vila, i germà de l'ex-batle Joan (1877-1957) (1).

En Miquel als quinze anys ja va començar a estudiar medicina a la facultat de Barcelona i allà obtingué el títol als 21 anys.

Immediatament començà a exercir la carrera de cirurgia i de tot d'una ja es va entreveure que assoliria grans èxits: les nombroses actuacions a Montuïri, a molts de pobles de l'illa i sobretot a Ciutat i degut a les seves prodigioses operacions quirúrgiques, féu que molt prest obtingués fama i confiança entre la gent de tota condició. Tant és així, que durant molts d'anys el Dr. Ferrando fou sinònim per a la gent de l'interior de l'illa, com el metge de tots. A la vila durant molt de temps el recordaren amb estimació, simpatia i especial confiança. Tampoc es pot oblidar el que féu a l'hospital de sang, quan el 36 la guerra va assolir el Port de Manacor, on atengué nombrosos ferits a causa dels enfrontaments. Per tot això i pel que direm a continuació, la seva mort, el 27 d'octubre de 1958, fou molt sentida.

per tots aquells que havien rebut els seus serveis, tant mèdics com d'altra classe.

S'havia casat l'any 1909 amb Joana Mayol Felani, però no tengueren cap fill. Durant la seva vida va tenir moltes curolles, la majoria de les quals va poder dur a terme degut a que sempre va disposar dels medis econòmics necessaris. No obstant, la seva vida íntima va deixar molt que desitjar. Tal volta va influir haver nascut quan el seu pare ja tenia 50 anys i ésser, a més, el més petit de ca seva. L'any 30 va treure la seva dona de ca seva i es va ajuntar amb altres. Això, però, no vol dir que no fos sempre molt humà.

Així i tot, a Montuïri era considerat com una bona persona. Generalment vivia a Ciutat on tenia l'anomenada "Clínica Ferrando", però freqüentment venia a Son Ribes, una finca de la seva propietat que cuidava així com podia, sabia i li deien. Allà feia plantar arbres, aixecar marges, no s'oblidava del bestiar, tant de tir com de granja. Aleshores ja tenia moltes gallines, i als amos els feia canviar les malaltes a un altre corral, a les quals, ell mateix, intentava averiguar la rel de la seva malaltia.

Precisava qui treballàs a la finca, i com que veia que hi havia moltes famílies necessitades de medis, els donava molt que guanyar. No mirava si eren

petits o grans, homes o dones: tothom servia per fer feina allà. Va arribar a tenir fins a una trentena de persones, treballant a Son Ribes, possessió que va arribar a girar "damunt-davall". Sembrava vinya, posava ametlers, feia marges, construïa vaqueries, alçava porxos. A vegades, al poc temps d'haver fet una cosa, no li agradava i feia canviar allò que ja estava construït. Es pot dir que va donar molta feina i que gràcies a ell Montuïri estava bé.

També es conta d'ell que era molt capritxós i que no estimava els doblers. No vol dir que en tengués molts; però sí, en feia molts i en gastava molts: els feia córrer.

Ens contava un picapedrer (2) que les obres li costaven tres vegades més que a un altre, perquè, per exemple, acabaven de fer una paret; no li agradava on estava, la feia desfer i tornar-la pujar allà on ell deia; i això suposava més temps, més mà d'obra i més doblers. "Jo vaig veure fer córrer mitjanades quatre vegades dins la clínica, per vuit centímetres", ens digué aquest picapedrer.

Ell era d'idees lliberals o conservadores, i com que el mestre de picapedrers era republicà (3) i no va votar així com ell volia, a partir de llavors va encarregar les feines a un altre.

No obstant, molta gent conta alabances d'ell. Dit picapedrer relata: "Vaig venir del "frente" malalt, i els meus pares, que tenien fe en ell, m'hi dugueren. Sols havia vingut per 15 dies de convalescència i com que continuava malalt, als tres mesos encara era aquí. Degut a ell no em vaig tornar embarcar; n'estic contentíssim. Em donà una carta pel Comandant operador, don Antoni Garau, i lo cert és que ja no me'n vaig tornar".

"En el seu temps, llevat d'en 'Verga', —ens deia una altre (4)—, fou l'home que més va guanyar dins Mallorca; però això sí, fent feina". "Per cert que —continuava dient-nos el mateix— en certa ocasió va pegar una bufetada a en 'Verga' perquè es discutiren degut a que eren de distinta ideologia política".

HISTÒRIA DEL FUTBOL MONTUÏRER

(Ve de la pàgina anterior)

conjunt de l'illa: l'"Alfonso", equip que posteriorment canvià de nom per l'actual de "Mallorca".

A la darrerria de 1940 i començaments del 41 es va tornar parlar seriosament de l'equip de futbol, i pel juliol d'aquest darrer any, es va inscriure oficialment i per primera vegada el "C.D.Montuïri" a la Federació Balear de Futbol. Però d'aquest i posteriors esdeveniments futbolístics en parlarem en capítols successius.

(Continuarà)

Onofre Arbona

(Continua a la pàgina següent)

FA UN QUART DE SEGLE

Pel gener de 1966 publicàvem aquesta foto. S'havien inaugurat les millores urbanes que recordàvem el mes passat a la secció "25 anys enrera". El batle, Gaspar Oliver, a l'entrada de l'antiga Casa de la Vila, cedeix el pas a les autoritats provincials que havien vingut a Montuïri per a tal esdeveniment.

Miquel Ferrando Obrador

(Ve de la pàgina anterior)

Miquel Ferrando era bastant montuïrer. No mancava a les festes notables, com Sant Bartomeu, Es Puig, Pasqua... Malgrat la clínica, visitava a Montuïri; fins i tot aquí va fer algunes operacions de glàndules i llavatges d'orelles. Encara viu gent que ens contava com a ell el va operar dins ca seva mateix. Fins i tot arribà a dur de Ciutat les medecines adequades per a certs malalts que ell ja sabia que les necessitaven. Per un i altre motiu, en agraïment, li feren molts d'obsequis.

Conten d'ell la següent anècdota: Una vegada se li presentà una dona de Sineu que s'havia ficat una espora de

bacalla a la argamella, tan grossa que quasi s'ofegava. El metge de capçalera no li pogué treure i anaren a en Ferrando - "En Ferrando ho arregla tot, diuen" - Aquest, amb l'ajuda d'unes pinces la hi va treure tot d'una. Però després, a l'hora de pagar, l'home de la malalta demanà l'import. El metge li digué: 14 duros (pensem que en aquell temps el jornal diari era de 3 pessetes). L'home digué al metge que ho trobava car i aquest l'interpel·là tot d'una: "No vos faré pagar res, la hi tornaré ficar". I no és un "xiste".

Una altra vegada un malalt de Mallorca se n'anà a Barcelona a fer-se operar. I quan fou allà li digueren: "A Palma teniu en Ferrando: anau allà, que ell en sap més que nosaltres".

Poema

A LA MARE DE DÉU DE LA BONA PAU

El vaig escriure aquell dia
que la varen debaixar.
però jo ni hi vaig anar
perquè salut no tenia;
ara vos vull contar
lo que aquells moments sentia.

Molt benvinguda siau
al poble de Montuïri
que vos estima amb deliri,
Verge de la Bona Pau.

Què podria dir vos jo
que ja no hagin dit!
Vós sou el més bell tresor,
consol del qui està en el llit;
esperança del qui es mor.
Vós sou foc que encén el cor
del qui us estima rendit.

Amb el cor encès d'amor,
Senyora, vos demanam
pel món clemència i perdó
perquè no hi hagi més fam,
ni més guerres ni tristors.

Moren infants i majors,
són fills que Vós estimau;
dolça Mare, ajudau-nos,
Verge de la Bona Pau.

Antònia Ma. Adrover "Manxes"

Diuen que si hagués estat un home com molts, que els sap guardar, hagués tengut una "dobberada", però com que en gastava més que no en guanyava... es pot dir que va morir pobre.

Onofre Arbona

(1) Dels quals també ens hem proposat fer sengles ressenyes.

(2) Guillem Lladó Andreu, "Muix", qui féu de picapedrer a la clínica Ferrando els anys del Moviment.

(3) Ens referim a Bartomeu Fiol, de Montuïri.

(4) Sebastià Cloquell Miralles, "Xigala".

MUEBLES BAUZA® S.A.

EXPOSICIÓ

Carrer Major, 22

Telèfon 55 03 50

Apartat de Correus núm. 106

07500 - MANACOR

(MALLORCA)

EL IV CONCURS LITERARI

Gloses a Sant Antoni contades per persones d'edat

CINC ASES

Sant Antoni de Viana,
cinc ases teniu aquí;
vós, els heu de beneir;
són els ases de més fama
que en el món pugui haver-hi.

Coloma Miralles Martorell
La hi varen dir els seus pares

SA DESPEDIDA

Ja vos don sa despedida,
Sant Antoni, de valor;
i donau-mos protecció
a tota sa nació,
el temps que queda de vida.

Cati Mascaró Cerdà
Dels seus padrins Monserrat i Catalina

ERMITA

Sant Antoni, ermità,
que amb Sant Pau plegats vivíeu;
moltes vegades teníeu
molta talent i poc pa;
cansadets de dejunar,
menjant rels vos sosteníeu.

Ma. Francisca Febrer
Contades en el Menjador 3a. Edat

QUAN VIVIA

Sant Antoni quan vivia
sa seva vida mortal,
menjava un pic cada dia
un bocinet de pa amb sal;
sa gent d'ara no és igual:
amb tres pics no s'assacia.

Apol.lònia Rigo
La hi contà n'Apol.lònia "Muixa"

SE'N VENDRA

Sant Antoni se'n vendrà
com un roter a sa rota;
dirà: "¿On teniu sa coca
que jo també en vull menjar?"

Conxa Cerdà
La hi contà na Joana "Polla"

REPICAVA

Sant Antoni repicava,
repicava a poc a poc,
se n'anava an es foc
per torrar sa sobrassada.

Maria Vidal
La hi contà madò Tonina "Rua"

UNA CAMPANETA

Sant Antoni va per mar
tocant una campaneta,
i amb la seva guitarreta
tots els peixos fa ballar.

Miquela Nicolau
La hi contà la seva padrina

A MALESHERBES

Quan serem a "Malesherbes",
que veurem es campanar,
es meu cor s'alegrarà:
ja vénen ses muntanyeres.

Maria Arbona
Del seu padri

UN SANT VELL

Sant Antoni és un Sant vell,
duu sabates de camussa,
no se pot mantenir a ell
i vol mantenir sa cussa.

Maria Vidal
La hi contà Maria "Marxanda"

NO SE'N VOL TORNAR

Sant Antoni és vengut,
diu que no se'n vol tornar,
perquè no li donen pa
i vol anar mantengut.

Catalina Amengual
De madò Maria "Marxanda"

UNA QUADRILLA

Noltros som una quadrilla
que venim a refrescar,
sa botella ens heu de dar,
tant si és Toni com Tonina.

Cati Amengual
La hi digué madò Tonina "Rua"

ÉS UN BON SANT

Sant Antoni és un bon Sant,
qui té un dobber l'hi dóna,
perquè ens guardi s'animal
tant si és de pèl com de ploma.

Macià Coll Salvà
La hi va dir Isabel Garau

DIA 17 DE GENER

Sant Antoni de Viana,
dia desset de gener,
venturós s'homo que té
sa dona que no l'engana.

Biel Pocovi
La hi digué el seu pare Rafel

SA PORCELLETA

Sant Antoni Gloriós:
guardau-mos sa porcelleta
i tendrem una pesseta
per una missa dir-vos.

Francisca Verger Fiol
La hi contà el seu padri Tomeu.

Ma. Francisca Febrer féu aquests dibuixos al·lusius a les gloses d'aquesta pàgina

La tesi de Gabriel Verd Martorell pren força

A AMÈRICA HA DONAT A CONÈIXER LES SEVES INVESTIGACIONS SOBRE CRISTÓBAL COLOM

Gabriel Verd Martorell, incansable investigador de l'origen de Cristóbal Colom, acaba d'arribar d'Amèrica. Totd'una que ens topam ens mostra, satisfet, un bon grapat de documents, cartes arribades des de molts d'indrets del món, d'acadèmies d'història, de comissions commemoratives, de personalitats; comunicats que recolzen i avaluen la tasca del nostre incansable investigador i l'animen a perseverar en el seu propòsit d'ampliar documentalment la seva tesi.

—Des de la darrera vegada, ja fa exactament un any, que publicarem la situació de les teves investigacions i l'aparició del teu nou llibre sobre "Cristóbal Colom...", ¿què ens pots dir respecte a les averiguacions posteriors?

—Record que l'últim contacte que tenguérem fou a rel de la publicació del darrer llibre. A partir d'aquella data s'ha seguit caminant, donant a conèixer aquestes investigacions. I el fet bo d'això és l'acceptació que en Colom era mallorquí, nascut a Felanitx, fill del Príncep de Viana i de Margalida Colom. I això és una teoria que ja no creim sols els mallorquins, sinó que la creuen a molts de llocs d'Espanya i també a moltes parts d'Amèrica.

—¿Has donat algunes passes a nivell oficial?

—S'ha de tenir en compte que a nivell oficial, a rel de la Comissió del V Centenari del Canadà, ja s'ha pres la determinació de commemorar-lo oficialment i d'acord amb aquesta procedència mallorquina. I a això m'ho ha comunicat, a través d'algunes cartes, el seu president Alexander J.J. Colom Roncari.

—¿Què hi ha respecte a Hispanoamèrica?

—També es pot assegurar que a la història de Venezuela ja consta aquesta procedència, així com també té gran acceptació a Ecuador i a Mèxic, on s'han publicat uns llibres, primer en edició castellana i després traduïts a l'anglès, d'un autor que té per nom Bartomeu Costa Amic. Aquest està totalment d'acord amb aquesta teoria i és autor del llibre "Colom, catalán de Mallorca, sobrino de los Reyes Católicos". D'aquest llibre ja se n'han fet tres edicions i últi-

mament s'ha traduït, com he dit, a l'anglès i prest també es farà en català.

—O sia que, pel que es desprèn, aquests personatges corroboren les teves investigacions...

—... Sí; i fins i tot el propi Duc de Veragua està molt interessat en aquestes investigacions i les veu amb molt bons ulls. Això és molt important perquè és el descendent directe i la persona que ostenta els mateixos títols que tenia el descobridor d'Amèrica. El que estigui d'acord amb aquestes investigacions, ens dona llum i en si, ens ajuda a descartar la teoria genovesa i a seguir avançant.

—¿Hauràs aconseguit alguns descobriments?

—Podria citar el cas de Bernalmàdena, Màlaga, on hi ha un senyor que està construint un castell-monument dedicat al descobridor d'Amèrica, el qual també està per aquesta teoria, i ja l'hi ha dedicat, que per cert està en el llibre "Guinas de Records", mundial, que ha sortit publicat darrerament. Així podem dir que el Colom mallorquí, nascut a Felanitx, ja té el monument més gros i més complet que dins el món s'ha dedicat a aquest fet. D'això en podem estar contents perquè des del darrer moment que vaig tenir contacte amb BONA PAU, la cosa ha avançat molt fins al punt que hores d'ara ja hi ha associacions internacionals sobre Cristóbal Colom. En sé, a Itàlia, que estan d'acord amb aquesta teoria.

—Des de la darrera entrevista que fèrem, ¿quines passes has donat?

—Últimament he fet un viatge a Amèrica. He estat a Santo Domingo, on m'he posat amb contacte amb el relle-

vant historiador d'allà, internacionalment conegut, com és el Dr. Manuel Garcia Arévalo, el qual a més és antropòleg i membre de la Comissió del V Centenari. Allà s'han pres amb molta serietat aquestes investigacions. També he estat a Miami on he contactat amb el Dr. Royo Xim Roi, un altre prestigiós investigador d'aquella universitat. També he estat a Mèxic i allà em vaig posar en contacte amb els medis de comunicació, amb l'Orfeu Català, un centre cultural català de Mèxic; amb Bartomeu Costa Amic, com ja he puntualitzat i que per cert ell és el vicepresident d'aquest orfeu català. La premsa i tots els grans medis de difusió de Mèxic han tractat el tema detalladament, concretament a "El Universal", "Excelsior", "El Nacional", etc. A Santo Domingo també es feren programes de televisió. I a Cuba pràcticament també s'han donat a conèixer aquestes investigacions. Ara bé, el fruit de tots aquests contactes es coneixerà dins dos o tres mesos, perquè el que s'ha fet ara és sembrar.

—¿Te n'has duit algunes sorpreses?

—El que m'ha sorprès és que immediatament després d'haver-los plantejat la part fonamental de la teoria amb què es basava i quina documentació la sostenia, ja han vist que tenia molta més lògica que la teoria genovesa. I pràcticament podem dir que avui per avui va camí d'esser definitiva. I això crec que és molt importat per a Mallorca.

—¿Què esperes més d'aquesta anada a Amèrica?

—Sobretot esper haver pogut continuar difonent aquesta teoria. Per altra part crec que molt prest s'editaran a Amèrica els llibres que jo he publicat, ja que hi ha varies editorials interessades, tant en els Estats Units, per editar-los en anglès, com a Mèxic, en castellà, per a tots els països castellano-parlants.

—¿Hauràs assolit alguna cosa més?

—Crec que això és una obertura cap a les mateixes terres que va descobrir Colom; i com que el tema colombí és universal, consider que no només s'ha de

(Continua a la pàgina següent)

**LA COMISSIÓ DEL V CENTENARI DEL CANADÀ
LI HA CONCEDIT LA MEDALLA D'OR PER
CONSIDERAR QUE ÉS LA INVESTIGACIÓ
MÉS SÒLIDA I MES COHERENT PRESENTADA**

(Ve de la pàgina anterior)

donar a conèixer a Mallorca o a Espanya sinó que també s'ha de divulgar arreu de tots els països vinculats al tema.

—¿Ja prepares un altre llibre?

—Pràcticament estic treballant amb un nou. Ara bé, fer un llibre suposa moltes dades; ja en tenc algunes, però s'ha d'esperar tenir més documentació. De moment, continuu investigant.

—¿Què has aclarit d'aquests contactes amb aquests autors americans?

—Això és molt important, perquè tenir persones allà, amb un gran entusiasme i que comparteixen al cent per cent aquesta teoria, significa que aquestes investigacions s'estan obrint camí. Pel contrari, el mal seria que hagués fet una investigació i aquesta no hagués estat compartida per ningú. Naturalment, feta una investigació i publicats uns llibres, el que s'ha de fer és donar-los a conèixer.

—¿Hi ha altres projectes?

—Sí; hi ha projectes de dur els meus llibres al cinema, si bé és un projecte que encara està bastant enfora, però en vistes al 92 podria ésser que anàs avançant. Això és positiu.

—Sabem d'una medalla d'or que t'han concedit i encara no t'han entregat. ¿A què ve?

—La Comissió del V Centenari del Canadà a través del seu president, ha realitzat una investigació seriosa, de totes les proves que he presentat, i han arribat a la conclusió que això és la investigació més sòlida i coherent que s'ha presentada, en 500 anys d'història. I a rel d'aquesta investigació, ben documentada i desenvolupada, han pres la decisió d'entregar-me una medalla d'or; medalla que està concedida però encara no entregada, ja que volen venir personalment des del Canadà 40 persones, a Mallorca per entregar-me-la. I a més, ho farien en una audiència reial i desitjarien que coincidís la seva venguda aquí amb la del Rei. I si no pogués ésser a Mallorca, es faria a Madrid i ells seguida-

**IMPORTANTES PERSONALITATS
AMERICANES EN EL CAMP DE LA HISTÒRIA
"COMPARTEIXEN AL CENT PER CENT"
LA MALLORQUINITAT DE COLOM**

Gabriel Verd amb l'escriptor mexicà Bartomeu Costa Amic, autor d'un llibre paral·lel al seu ment vendrien a Mallorca ja que desitgen conèixer les terres on va néixer Colom, fins i tot tenen el projecte de fer-ne una pel·lícula que captàs tot quant a Mallorca existeix relacionat amb Colom.

—Sobre publicar els teus llibres en anglès, ¿què hi ha?

—Hi ha hagut contactes amb editorials de Nova York i Califòrnia. Ara s'es-

tà negociant amb quina ens convé més editar-lo. El tradueix una senyora anglesa, Bàrbara Presseisen, de Filadèlfia, Llicenciada en Història, que viu a Pensilvània.

Ja a la despedida i després d'agraïr-nos, a BONA PAU i als montuïrers, les atencions amb ell, ens mostra un escrit del Professor de la Universitat Tècnica particular de Loja, Quito, Ecuador, que diu així:

"El hombre señero que está batiendo más fuertemente las murallas i torreones del mito genovés: Es Gabriel Verd Martorell, investigador mallorquín. Sin ser historiador de profesión es hoy el que está poniendo en jaque al secular cuento genovés que, a fuerza de contarlo ha fosilizado como piedra sillar de la cultura universal. ¿Qué historiador se atreve hoy a decir que Colón no es genovés? ¿Como enfrentar a los intereses creados por cinco siglos de error? Sus libros: "Cristóbal Colón y la revelación del enigma" y "Cristóbal Colón era noble i de sangre real: Una realidad, nació en Mallorca" desnudan implacablemente el embuste genovés. El último ya va por la tercera edición. Cinco editoriales de Nueva York i otra de los Angeles se han interesado por él".

Onofre Arbona

Nota.- Aquest reportatge forma part del "Conveni Conselleria de Cultura Educació i Esports - Premsa Forana de Mallorca".

NOTICIARI LOCAL

**PRESENTACIÓ DE
CANDIDATURES DEL P.P.**

L'agrupació de Montuïri del Partit Popular té assenyalada la data del 25 de gener per a la presentació de les candidatures de cara a les properes eleccions municipals, si bé encara s'ignoren el noms dels futurs candidats. Presentació que es farà en el restaurant "Cas Carboner" i al que han promès les seva assistència els presidents Cañellas i Verger.

MACIÀ MANERA SERÀ JUTJAT

S'ha assenyalat la data del 21 de gener per ésser jutjat a Madrid Macià Manera. Es constituí un Comitè de De-

fensa encapçalat pels escriptors Josep Ma. Llompart, Antoni Serra i Jaume Santandreu. A més, el passat 31 de desembre, a Ciutat, una manifestació d'unes 300 persones demanava la seva llibertat.

EL GLOBUS DE SA FIRA

Encara que estava anunciat l'amollada d'un globus el dia de sa fira, no es pogué realitzar a causa del vent. En data pròxima està previst realitzar aquesta demostració, segons ens participa "Sa Nostra", i hi podran pujar els qui ho desitjin. Sempre, naturalment que les condicions admoferiques sien propícies.

Els deu fets més destacats a Montuïri durant l'any 1990

Homenatge a Mateu Miralles "Costa"

Dia 25 de març es va retre un homenatge a Mateu Miralles "Costa", de 81 anys, un dels més vells socialistes de Montuïri, el qual havia estat regidor en el primer Ajuntament de la democràcia. S'hi ajuntaren molts de socialistes d'altres indrets de l'illa i de Ciutat.

Subcampiones de Balears de Bàsquet

Les representants de Montuïri no sols foren subcampiones de Mallorca, sinó també de Balears, de cadet femení. Participaren a la fase final del campionat d'Espanya però sense èxit.

La rehabilitació del Molinar

El projecte d'idees per a la rehabilitació del Molinar presentat per l'arquitecte Joan Bauzá i el seu equip, dia 15 de març el tribunal decidí donar-lo per guanyador. Més envant, el 15 d'agost, una detallada explicació va substituir el pregó de festes de l'any passat.

"El Diluvio que viene"

Sota la direcció d'Honorat Moll, dia 9 de juny es va estrenar amb èxit l'obra musical "El Diluvio que viene". Es tornà representar el 16 i 17 següents i el públic romangué altament satisfet.

Obres de reforma a la rectoria

Just abans de l'estiu es feren obres de reforma a la rectoria consistents en ampliar el menjador, enrajolar-lo juntament amb l'entrada i engrandir el local comercial al costat de la Sala Mariana.

Andreu Genovart, a Porreres

Després de 6 anys de residir a Montuïri, el rector solidari Andreu Genovart, redactor de BONA PAU, a principis de setembre passà a residir a Porreres, si bé continua col.laborant amb nosaltres.

Premi de periodisme per a BONA PAU

Fou motiu de satisfacció pel als qui feim aquesta revista la concessió del premi de periodisme de Premsa Forana per a la nostra revista, i en concret per a la secció "Dos dits de seny".

Dues mocions de l'Ajuntament

D'entre les mocions a plens de l'Ajuntament en cal destacar dues: la referida

a una multa de tràfic urbà, el 17 de juliol —de 35.000 ptes.— per considerar-la com un "greu agravi comparatiu"; i la del 27 de novembre per estimar que el batle havia pres certes determinacions personals que corresponien al ple, si bé no va prosperar.

Ampliació de la Biblioteca Municipal

Dia 23 d'agost i presidint Joan Verger, fou inaugurada l'ampliació de la Biblioteca Municipal. Una millora que a la llarga haurà de tenir positives repercussions culturals per a la vila.

Milliores elèctriques a l'església

Coincidint amb les festes de Nadal, la nit de matines fou inaugurada una nova il·luminació a l'església. Excel·leix la llum indirecta que reflecteix des de les cornises.

Altres fets destacats

A més dels deu esdeveniments citats, en podríem senyalar altres com són la modificació de les Normes Subsidiàries, la continuació de les excavacions a Son Fornés, la nova envestida de Ràdio Murta o l'inici de la residència de la 3a. Edat.

S.I.A.C. BEN A PROP DE TOTS PER FACILITAR INFORMACIÓ I DESSITJAR BONES FESTES

SERVEI GRATUIT

900-321 321

MENORCA 354444

EIVISSA 307019

FORMENTERA 322034

ELS TELÈFONS AMB RESPOSTES

PERQUE VOLEM FER BONA FEINA
L'INFORMEM SOBRE L'ADMINISTRACIÓ

INFORMACIÓ ADMINISTRATIVA:

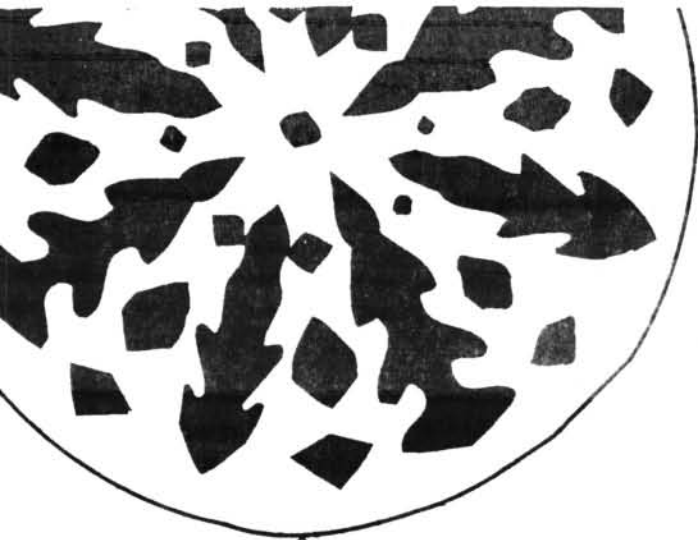
- Conselleries i organismes dependents del Govern.
- Parlament de les Illes Balears
- Consells Insulars
- Administració perifèrica de l'Estat
- Ajuntaments
- Ajudes
- Subvencions
- Tràmits administratius

INFORMACIONS DIVERSES:

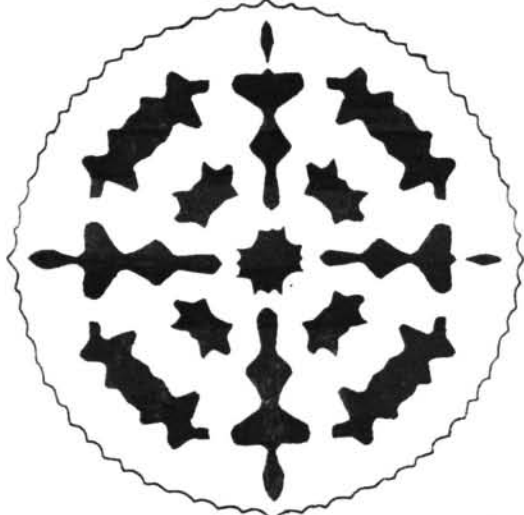
- Universitat de les Illes Balears
- Creu Roja
- Hospitals i Ambulatoris
- Dades de Protecció Civil

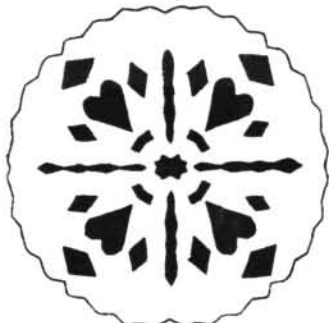
Servei d'informació i administració de ciutats
GOVERN BALEAR
D'INFORMACIÓ I ADMINISTRACIÓ DE CIUTATS

BON NADAL I
BONES FESTES !

*Que la pau i l'alegria
omplin els vostres cors i
que l'any 1991 ens dugui
la prosperitat i el
benestar que mereix la
nostra Comunitat
Autònoma.*

MOLTS D'ANYS !

GOVERN BALEAR

El Montuïri de Preferent encara continua en perill de descendir

Resultats del mes de desembre:

BENJAMINS

Barracar, 1 - Montuïri, 2
 Montuïri, 5 - Campos B, 0
 Montuïri, 1 - Felanitx B, 0
 Santanyí A, 4 - Montuïri, 0
 Porto Cristo B, 0 - Montuïri, 4
 (final de la primera volta).

INFANTILS

Montuïri, 1 - Port de Pollença, 3
 Murense, 7 - Montuïri, 0
 Montuïri, 3 - Cardassar, 0
 Escolar, 2 - Montuïri, 3

CADETS

Colònia, 1 - Montuïri, 5
 (final de la primera volta).
 Escolar, 1 - Montuïri, 1
 Montuïri, 4 - S'Horta, 0
 (amb aquesta fa 8 partits que no perden)

JUVENILS

Consell, 2 - Montuïri, 2
 Montuïri, 1 - B. Ramon Lull Inca, 1
 Artà, 1 - Montuïri, 1

III REGIONAL

Montuïri, 3 - Llubí, 4
 Alcúdia, 5 - Montuïri, 2
 (final de la primera volta).

I PREFERENT

Sancelles, 0 - Montuïri, 0

Entretengut partit entre dos equips que sostenien l'atac malgrat no aconseguissin marcar cap d'ells dos. Tant un com altre tengueren ocasions de fer gol, especialment el Montuïri a la 2a. part.

Montuïri, 2 - La Victòria, 4

"Vergonya, cavallers; vergonya!". Els jugadors locals feren un desastrós partit i el que fou pitjor fou el que molts d'ells no es mogueren ni lluitaren gens ni mica. "Vergonya, cavallers; vergonya!" Ah!, l'equip visitant va guanyar fàcilment ja que el Montuïri li va posar els dos punts dins una palangana.

Xilvar, 3 - Montuïri, 0

Molt de fred i una altra dèbil actuació montuïrera enfront d'un conjunt que atravesava "hores baixes". A partir d'aquesta setmana hi ha hagut canvis en el Club, que comentam a un altre lloc.

Montuïri, 4 - Poblense, 2

L'avís als jugadors va donar fruit. Es varen notar ganes de victòria i de lluita com no eren habituals. Dada curiosa: En el minut 90 i estant el marcador 3 - 2 el porter pobler anà a rematar un córner per intentar l'empat. La pilota, rebutjada per la defensa, anà a Txema, qui s'avança i des de lluny marca el quart gol local. Els altres gols foren aconseguits per S. Mas i Txema (dos més).

Llosetense, 0 - Montuïri, 0

Un altre pic Llorenç Amengual a la banqueta. Tàctica defensiva per fer front a un altre equip capdavanter i per esmenar els errors de partits precedents. El porter montuïrer "Zubi" va parar un penalty i a set minuts del final, Forcades del Montuïri, tot sol davant la porteria, hagués pogut obtenir el 0 - 1.

BASQUET FEMENÍ

INFANTILS

Montuïri, 43 - Bons Aires B, 19
 Sant Agustí, 30 - Montuïri, 31
 (fins ara han guanyat tots els partits).

CADETS

Pollença, 28 - Montuïri, 58
 Montuïri, 81 - Perles Manacor, 43
 Joventut Mariana, 24 - Montuïri, 63
 Bons Aires, 60 - Montuïri, 57

JOAN POCOVÍ,

PRESIDENT DEL MONTUÏRI

A ran de la penosa situació de l'equip de I Preferent i per tal d'ajudar a la directiva que havia iniciat la temporada, Joan Pocoví Oliver, torna a dur les riendes del Club. Encara que no oficialment, és a partir de mitjan desembre passat President de l'entitat. Amb ell, faran feina Joan Antoni Ramonel (el batle) i Tomeu Andreu (serà el tresorer) i també la directiva aleshores existent.

La primera passa va ser nomenar Llorenç Amengual com a entrenador primer i Cristòfol Ors com a segon entrenador.

Desitjam que es puguin assolir els dos objectius marcats. la permanència a I Preferent i l'organització del Club ja de cara a la propera temporada.

Biel Gomila

Molts d'anys
a tot el món.

"SA NOSTRA"
CAIXA DE BALEARS

Pluviòmetre

Pluja del mes de desembre

Dia	8	19' litres m2.
"	9	1'40 "
"	10	0'30 "
"	11	5'40 "
"	26	1'40 "
Total		27'50 "

RESUM DE 1990

Gener	71'30 litres m2.
Febrer	—
Març	36'10 "
Abril	69'10 "
Maig	8'30 "
Juny	—
Juliol	—
Agost	34'30 "
Setembre	18'— "
Octubre	196'20 "
Novembre	94'70 "
Desembre	27'50 "

Total anual.....525'50 "

Dia més plover: 8 Octubre amb 48'10 lt.

Pluja dels cinc darrers anys;

1986	605'60 litres m2.
1987	596 70 "
1988	379'75 "
1989	554'45 "
1990	525'50 "

Demografia

Desembre de 1990

NAIXEMENTS

Dia 21.- Francisca Miralles Ribas, filla de Pere i Rosa.

DEFUNCIONS

Dia 5.- Francesc Ginard Vidal, casat de 75 anys. "Manescal".

Dia 6.- Cristòfol Amengual Socias, casat de 68 anys. "Xoroi".

Dia 6.- Jaume Ribas Barceló, viudo de 81 anys. "Reus".

Dia 7.- Gabriel Ferrer Martorell, casat de 88 anys. "Boivàs".

Dia 9.- Pau Moll Martorell, casat de 54 anys. "Matarino".

Dia 12.- Pere Moll Sampol, casat de 71 anys. "Serra".

Dia 19.- Gabriel Gomila Bauzá, viudo de 89 anys. "Pujol".

Dia 30.- Joan Miralles Tous, casat de 85 anys. "Lluco".

Dia 31.- Antoni Ribas Martorell, viudo de 90 anys. "Reus".

Dia 31.- Francisca Martorell Fullana, viuda de 84 anys. "Mora".

MATRIMONIS

Dia 7.- Josep Miquel Sastre Cabot amb Antònia Sampol Fornés.

RESUM DE 1990

Naixements: 10 (4 nins i 6 nines)
Defuncions: 43 (25 homes i 18 dones)
Pèrdua: 33 (21 homes i 12 dones)
Matrimonis registrats a Montuïri: 15.

Cuinar en casa

G A T Ó

INGREDIENTS

10 ous.
400 grams d'ametla.
350 grams de sucre.

ELABORACIÓ

Es remenen els vermells d'ou molt de temps. Seguidament s'hi posa el sucre, i una vegada ben remenat s'hi posa l'ametla molta molt petita. Es puguen els blancs d'ou fins a punt de neu. Una vegada mesclat tot s'enforma al forn flux.

Recepta de
Antònia Mayol "des Forn"

Temps passat

25 ANYS ENRERA

1 de Gener de 1966

Inici de les misses vespertines

A partir de dia 1 de gener de 1966 comencen a celebrar-se misses vespertines a Montuïri. La gent ho ha aconseguit molt bé i l'assistència és nombrosa, si bé fins a dia 9 de juliol següent no tendran validesa per al compliment del precepte dominical.

50 ANYS ENRERA

6 de Gener de 1941

Pressupost municipal

En data d'avui, l'Ajuntament va aprovar el pressupost municipal per aquest any que comença, el qual puja a 77.000 pessetes.

Gloses

NADAL AL MENJADOR

Vos salut en aquest dia amb amor i unió. Molts d'anys a tots en redó poguem tornar passar-ló amb salut i alegria, com també en companyia de sa nostra alcaldia que ella mos dóna s'honor.

A L'ARBRE DE NADAL

S'arbre és una "maravilla" perquè val ulls per mirar. Desig que es qui el va sembrar d'ell en pugui disfrutar amb pau, salut i alegria, sense tenir cap 'varia, que és lo mes guapo que hi ha.

A LA PANERA BUIDA

No és tan guapa sa panera que present de tots està; si la poguessin posar a damunt es campanar, es rector i s'escolà farien molt poc cas d'ella.

Miquel Massanet "Parri"

Les matines de la llum o la realització del projecte

La celebració de la vetla de Nadal fou un èxit d'assistència i de participació activa: la coral parroquial, la Sibilla, el sermó la Calenda, els lectors, etc. tothom va actuar tan bé com sabé.

Durant les quatre setmanes d'Advent, com anunciàvem el mes passat, diversos grups havien muntat quatre coves amb els petits ídols i quimeres més característics de cada edat, que quan se n'abusa es converteixen en antisignes que obstaculitzen la convivència cristiana. Com a resposta, la nit de Nadal va aparèixer un nou lema: "Déu neix allà on la gent s'estima".

La nota destacada de la celebració fou que en el moment del "Glòria" es va encendre la nova il·luminació del temple, que fa ressaltar la bella arquitectura i les pintures de la volta central. També s'ha perfeccionat la il·luminació del retaule de Sant Bartomeu, amb una tonalitat de llum que destaca els elements daurats.

La gent s'ha desfet en elogis a la realització del projecte (a càrrec d'Electrificacions Ferrer), com també a la bona feina que es duagué a terme en temps de D. Bernat Martorell, quan es varen netejar totes les parets.

De les col·lectes del dia de Nadal i altres donatius particulars s'han recollit 107.720 ptes. Com és de suposar no basten ni de molt per cobrir les despeses, però amb l'ajuda de tots esperam poder treure el carro. Gràcies.

REFLEXIÓ CRISTIANA PER A ADULTS

Per motius de salut, mossèn Francesc Ramis Darder només pogué dirigir la primera de les xerrades programades per al temps d'Advent.

El segon tema es va perllongar per al dimecres 9 de gener, sota el títol: "Com va actuar Jesús dins el context històric, religiós, polític i socio-cultural del moment que va viure".

El tema és prou interessant per als cristians que vulguin conèixer millor la persona de Jesús. Tots hi estan convidats.

BAPTISMES

Tal com està programat, el sagrament del Baptisme se celebrarà el diumenge dia 13 de gener a la missa de les 11'30, amb ocasió de la festivitat del Baptisme del Senyor.

La preparació per als pares interessats tindrà lloc a la rectoria, a partir del diàlluns 7 de gener a les 20'30.

SANT ANTONI ÉS UN BON SANT

La festa de Sant Antoni la celebrarem enguany el diumenge dia 20 de gener:-

La nova il·luminació del temple fa ressaltar la bella arquitectura

- A les 11'30.- Ofici solemne a la parròquia amb la participació de la Coral Mont-Lliri.

- A continuació, les tradicionals benediccions d'animals a l'avinguda d'Es Dau.

Molts d'anys i salut a tots els Tonis, Tonines i animals de tota casta.

CURSET DE NOVIS

El curset prematrimonial programat per al present segon trimestre a nivell arxiprestal, tindrà lloc a la rectoria de Vilafranca de Bonany a partir del dimarts dia 22 de gener a les 9 del vespre. Les parelles interessades convé que avisin amb temps, com de costum, a la rectoria corresponent.

FESTA DE LA BONA PAU

Com és tradicional, tots els devots de la Mare de Déu de la Bona Pau estan convidats a la celebració de l'Eucaristia que tindrà lloc al temple parroquial, el dijous dia 24 de gener a les 8 de vespre.

Que molts d'anys la poguem celebrar, amb bona pau i harmonia per a tot el poble de Montuïri.

EXCURSIÓ JUVENIL SOLIDÀRIA

Dia 27 de desembre, un bon grup de joves de les parròquies solidàries de Porreres, Algaida i Montuïri s'ajuntaren per pujar a l'ermita de Betlem des de la Colònia de Sant Pere (Artà). Fou una trobada de convivència, de descoberta de la Natura i de pregària. Tant de bo es tomin repetir experiències semblants, i vagi creixent el nombre de participants.

CATEQUESI PARROQUIAL

Després del parèntesi de les vacances de Nadal, la parròquia torna reprendre el programa catequètic anunciat a principi de curs:

- Dimarts 8 de gener, a les 21: Catequesi familiar (pares i catequistes).

- Dimecres 9, a les 17'30: Catequesi infantil (nins de 2on. a 5è d'EGB).